

FRÁSÖGN

af þemaráðstefnu Vestnorræna ráðsins á Sandey í Færeyjum 20.–24. janúar 2014

Þemaráðstefna Vestnorræna ráðsins um eflingu viðskipta með landbúnaðarvörur milli Vestur-Norðurlanda var haldin á Hótel Deplinum í bænum Skálavík á Sandey í Færeyjum 20.–24. janúar sl. Af hálfu Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins sóttu ráðstefnuna Unnur Brá Konráðsdóttir, formaður, Vigdís Hauksdóttir, varaformaður, Katrín Jakobsdóttir, Páll Valur Björnsson, Páll Jóhann Pálsson og Oddný G. Harðardóttir, auk Vilborgar Ásu Guðjónsdóttur ritara. Hátt á annan tug sérfræðinga frá löndunum þremur á sviði landbúnaðar og viðskipta tóku þátt í ráðstefnunni. Meginviðfangsefni ráðstefnunnar var að athuga hvort og þá hvernig væri hægt að auka viðskipti með landbúnaðarvörur milli landanna þriggja og hvernig aukin viðskipti á því sviði gætu eflt stöðu landanna gagnvart umheiminum. Í því samhengi var m.a. skoðuð þörfin fyrir að þróa frekar samgönguinnaviði á svæðinu, og eins var rætt hvaða tækifæri gætu falist í nýstofnuðu Grænensk-íslensku viðskiptaráði, sem og Færeyska-íslenska viðskiptaráðinu, aðalræðisskrifstofu Íslands á Grænlandi og í Færeyjum og aðalræðisskrifstofu Færeyja á Íslandi.

Unnur Brá Konráðsdóttir, formaður Vestnorræna ráðsins, setti ráðstefnuna og benti við það tilefni á að löndin þrjú hefðu langa árangursríka reynslu af viðskiptum og samvinnu sín á milli. Á sviði landbúnaðar- og matvælaframleiðslu væru þau að eiga við margar svipaðar áskoranir, sem byði upp á frekari samvinnu. Löndin stæðu þannig öll frammi fyrir löngum vegalengdum á milli byggða, litlum heimamörkuðum, dreifðum byggðum og erfiðum aðstæðum til ræktunar lands og ýmissa plantna. Bill Justinussen, formaður landsdeildar Færeyja bauð síðan ráðstefnugesti velkomna. Hann benti á að þegar litið væri til viðskipta vestnorrænu landanna þá væri það sláandi að þau flytji mest inn frá löndum langt utan hins vestnorræna svæðis, en minna frá hverju öðru. Löndin þrjú hefðu gagn af því að auka viðskipti með matvæli sín á milli og hann vonaði að þemaráðstefnan yrði upphafið að því.

Þátttakendur á þemaráðstefnunni voru sammála um nauðsyn þess að efla viðskipti með landbúnaðarvörur á milli landanna þriggja, og að það mundi gagnast öllum löndunum þremur. Ráðstefnunni var skipt í þrjá meginhluta. Fyrst var rætt um þau tækifæri og þær áskoranir sem væru til staðar þegar kæmi að samgöngumálum á Vestur-Norðurlöndum, og mikilvægi umhverfissjónarmiða í því sambandi. Henrik Skov, prófessor við Háskólann í Árósum, ræddi um skipasamgöngur á Norðurslóðum og hvaða afleiðingar þær hefðu fyrir umhverfið. Að hans mati yrði í versta falli 15% aukning á útblæstri svartra kolefna frá skipum til ársins 2050, og allt að 20% aukning á ósonlagi á sumrin. Staðbundnir vöruflutningar á milli Vestur-Norðurlanda hefðu minni háttar áhrif í þessu sambandi. Jens Andersen, forstjóri Royal Arctic Lines, fjallaði um samgöngumál á Grænlandi og möguleika til aukinnar samvinnu landanna þriggja í því sambandi. Helstu áskoranir fyrirtækisins við vöruflutninga á sjó til og frá Grænlandi og innan þess tengdust annars vegar loftlagsbreytingum og hins vegar ástandi innviða. Jóhanna á Bergi forstjóri Faroe ships sagði að ef eftirspurn væri eftir siglingum milli landanna þá stæði ekki á skipafélögunum að svara henni

Í öðrum hluta ráðstefnunnar var rætt um landbúnaðarframleiðslu á Vestur-Norðurlöndum. Aqqalooraq Frederiksen, aðalráðunautur landbúnaðarráðuneytis Grænlands, fjallaði um landbúnað á Grænlandi og framtíðarmöguleika þegar kæmi að hugsanlegum útflutningi á grænenskum landbúnaðarvörum. Í því sambandi mat hann það svo að helstu möguleikar fælust m.a. í aukinni lambakjöts- og grænmetisframleiðslu, skógrækt, berjarækt og ullarframleiðslu. Hogni Hansen, forstjóri Krás matvælaframleiðanda í Færeyjum, fjallaði um þróun og reynslu af matvælaframleiðslu í Færeyjum. Hann ræddi um kjötframleiðslu fyrirtækisins og þau vandamál sem skapast hafa vegna matvælalöggjafar Evrópusambandsins í því sambandi. Þannig þyrfti kjöt frá Færeyjum vottun frá ESB áður en hægt væri að selja það á

Íslandi. Því tengt ræddi Halldór Runólfsson, skrifstofustjóri í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti Íslands, um sjúkdómavarnir þegar kæmi að inn- og útflutningi á matvöru á Vestur-Norðurlöndum. Hann fór yfir þau lög sem eru í gildi á þessu sviði og helstu áskoranir þegar kæmi að viðskiptum með landbúnaðarvörur milli landanna þriggja. Matvælaöggjöf ESB var þar aftur til umræðu og þær hömlur sem hún skapar fyrir viðskipti milli landanna þriggja. Ólafur R. Dýrmundsson, landbúnaðarráðunautur, ræddi um möguleika á sviði lífræns landbúnaðar. Hann kynnti alþjóðlegar reglur og reglur ESB um lífrænan landbúnað og fór yfir hvað þyrfti til að breyta hefðbundnu landi í land hæft fyrir lífrænan landbúnað.

Loks var rætt um viðskiptamöguleika milli landanna þriggja. Egill Þór Níelsson, fræðimaður við Heimskautastofnun Kína, fjallaði um þá þýðingu sem aukið viðskiptasamstarf Vestur-Norðurlanda gæti haft þegar kæmi að viðskiptum þeirra við umheiminn. Hann ræddi um þörfina fyrir að auka vægi Vestur-Norðurlanda á Norðurslóðum, til að mynda með sameiginlegri stefnu gagnvart svæðinu. Marita Rasmussen, framkvæmdastjóri Samtaka atvinnurekenda í Færeyjum og stjórnarmeðlimur í Færeysk-Íslenska viðskiptaráðinu, fjallaði um hvernig hægt væri að efla viðskipti milli Vestur-Norðurlanda, og hvaða hlutverk löndin sjálf sem og svæðisbundin viðskiptaráð og aðalræðisskrifstofur hefðu í því sambandi. Hún fjallaði um viðskipti milli Íslands og Færeyja með sjávarútvegsafurðir og gott samstarf landanna tveggja á öðrum sviðum í gegnum árin sem hefðu auðveldað Færeyingum að komast inn á íslenskan markað. Vaxandi viðskipti væru á milli Færeyja og Íslands en minni við Grænland.

Í lok þemaráðstefnu samþykkti Vestnorræna ráðið ályktun sem hvetur ríkisstjórnir Íslands, Færeyja og Grænlands til að endurskoða landamærahindranir milli landanna sem koma í veg fyrir fríverslun þeirra í milli. Ráðið hvatti ríkisstjórnirnar þrjár jafnframt til þess að gera með sér fríverslunarsamning svo að löndin þrjú myndi eitt efnahagssvæði. Þess vegna væri æskilegt að framtíðarviðræður um endurnýjun alþjóðlegra viðskiptasamninga miðuðust við að innleiða fríverslun í vestnorrænu ríkjum. Í ráðinu ríkti einhugur um að það væri einstaklega mikilvægt að styrkja samvinnuna á viðskiptasviðinu og að það mundi gagnast öllum löndunum þremur. Ráðið telur mikilsvert í þeim efnum að löndin geri með sér sáttmála um frjálst flæði vöru, þjónustu og fjármagns, og að hindranir á fríverslun milli landanna verði endurskoðaðar.

Samhliða þemaráðstefnu fór fram fundur í forsætisnefnd Vestnorræna ráðsins þar sem samþykkt var tillaga að dagskrá ráðstefnunnar og fjallað um næsta ársfund sem fer fram í Vestmannaeyjum 1.-5. september nk. Í tengslum við ráðstefnuna kynnti Egill Þór Níelsson jafnframt nýja skýrslu sem var unnin fyrir Vestnorræna ráðið um sameiginlega hagsmuni Íslands, Færeyja og Grænlands á Norðurslóðum, með sérstaka áherslu á efnahagslega hagsmuni. Möguleikinn á fríverslunarsvæði Vestur-Norðurlanda var m.a. ræddur, sem og að kynna starfsemi ráðsins á Arctic Circle ráðstefnunni í Hörpu haustið 2014. Í kjölfarið fór fram fundur þingmannanefndar um Hoyvíkursamninginn, fríverslunarsamning Íslands og Færeyja, en í nefndinni sitja landsdeildir Íslands og Færeyja og landsdeild Grænlands hefur áheyrnaraðild. Skýrsla utanríkisráðuneyta landanna tveggja um stöðu samningsins var kynnt. Í umræðum sem fylgdu í kjölfarið kom fram að helstu áskoranir samningsins væru mismunandi löggjöf landanna þriggja sem setti hömlur á viðskipti. Þar væri fyrst og fremst um löggjöf ESB að ræða sem Ísland þyrfti að fylgja vegna EES-samningsins en samræmdist ekki alltaf lögum og reglum í Færeyjum. Þetta ætti einna helst við um viðskipti með landbúnaðarvörur, og sjúkdómavarnir í því sambandi, en einnig væru hömlur á þjónustuviðskiptum vegna meiri menntunarkrafna á Íslandi. Loks var rætt um möguleikann á að Grænland yrði hluti af Hoyvíkursamningnum og ákveðið var að kanna kosti þess og galla frekar. Málið verður tekið upp að nýju á fundi nefndarinnar sem haldinn verður samhliða ársfundi Vestnorræna ráðsins í september nk. Í lok fundar var Unnur Brá Konráðsdóttir kjörin formaður þingmannanefndarinnar. Landsdeildir Vestnorræna ráðsins funduðu einnig með heilbrigðisráðherrum landanna þriggja á meðan á þemaráðstefnu stóð þar sem þingmenn komu á framfæri ályktunum ársfundar ráðsins um frekara samstarf landanna á sviði heilbrigðismála. Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins og á vefsvæðinu www.vestnordisk.is.